2024/613

7.3.2024

MOLADH (AE) 2024/613 ÓN gCOIMISIÚN

an 18 Nollaig 2023

maidir le dréachtphlean comhtháite náisiúnta fuinnimh agus aeráide nuashonraithe na Liotuáine lena gcumhdaítear an tréimhse 2021-2030 agus maidir le comhsheasmhacht bhearta na Liotuáine le cuspóir aeráidneodrachta an Aontais agus dul chun cinn maidir leis an oiriúnú a áirithiú

(Is é an téacs Liotuáinise amháin atá barántúil)

TÁ AN COIMISIÚN EORPACH,

Ag féachaint don Chonradh ar Fheidhmiú an Aontais Eorpaigh, agus go háirithe Airteagal 292 de,

Ag féachaint do Rialachán (AE) 2018/1999 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 11 Nollaig 2018 maidir le Rialachas an Aontais Fuinnimh agus na Gníomhaíochta Aeráide, lena leasaítear Rialachán (CE) Uimh. 663/2009 agus Rialachán (CE) Uimh. 715/2009 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle, Treoir 94/22/CE, Treoir 98/70/CE, Treoir 2009/31/CE, Treoir 2009/73/CE, Treoir 2010/31/AE, Treoir 2012/27/AE agus Treoir 2013/30/AE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle, Treoir 2009/119/CE agus Treoir (AE) 2015/652 ón gComhairle agus lena n-aisghairtear Rialachán (AE) Uimh. 525/2013 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle ([1]), agus go háirithe Airteagal 9(2), agus Airteagal 14(6) de,

Ag féachaint do Rialachán (AE) 2021/1119 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 30 Meitheamh 2021 lena mbunaítear an creat chun aeráidneodracht a bhaint amach agus lena leasaítear Rialacháin (CE) Uimh. 401/2009 agus (AE) 2018/1999 ([2]), agus go háirithe Airteagal 7(2) de,

De bharr an mhéid seo a leanas:

Moltaí maidir le dréachtphlean comhtháite náisiúnta fuinnimh agus aeráide (PNFA) nuashonraithe na Liotuáine lena gcumhdaítear an tréimhse 2021-2030

(1) Chuir an Liotuáin a dréachtphlean comhtháite náisiúnta fuinnimh agus aeráide nuashonraithe isteach an 28 Meitheamh 2023.

(2) Leagtar síos le hAirteagal 3 agus le hIarscríbhinn I a ghabhann le Rialachán (AE) 2018/1999 ('an Rialachán maidir le Rialachas an Aontais Fuinnimh agus na Gníomhaíochta Aeráide') na heilimintí atá le háireamh sa phlean comhtháite náisiúnta fuinnimh agus aeráide nuashonraithe. I mí na Nollag 2022, ghlac an Coimisiún an Treoraíocht do na Ballstáit maidir leis an bpróiseas agus an raon feidhme a bhaineann leis an dréachtphlean náisiúnta fuinnimh agus aeráide nuashonraithe agus an plean náisiúnta fuinnimh agus aeráide nuashonraithe críochnaitheach a ullmhú ([3]). Sainaithníodh dea-chleachtais leis an Treoraíocht agus leagadh amach impleachtaí na bhforbairtí beartais, dlíthiúla agus geopholaitiúla a rinneadh le déanaí i mbeartais fuinnimh agus aeráide.

(3) I ndáil le plean REPowerEU ([4]), agus mar chuid de thimthriallta 2022 agus 2023 an tSeimeastair Eorpaigh, dhírigh an Coimisiún go láidir ar athchóirithe agus riachtanais infheistíochta na mBallstát a bhaineann le fuinneamh agus leis an aeráid chun slándáil agus inacmhainneacht fuinnimh a neartú trí dhlús a chur leis an aistriú glas agus cóir. Léirítear é sin i dTuarascálacha Tíre 2022 agus 2023 le haghaidh na Liotuáine ([5]) agus sna Moltaí ón gComhairle don Liotuáin ([6]). Ba cheart do na Ballstáit na moltaí tírshonracha is déanaí a chur san áireamh ina bpleananna comhtháite náisiúnta fuinnimh agus aeráide nuashonraithe críochnaitheach.

([1]) IO L 328, 21.12.2018, lch. 1.
([2]) IO L 243, 9.7.2021, lch. 1.
([3]) Fógra ón gCoimisiún maidir le Treoir do na Ballstáit i ndáil le pleananna náisiúnta fuinnimh agus aeráide 2021-2030 a nuashonrú (IO C 495, 29.12.2022, lch. 24).
([4]) COM(2022) 230 final
([5]) SWD (2022) 617 final, SWD(2023) 615 final
([6]) COM (2022) 617 Moladh le haghaidh Moladh ón gComhairle; COM(2023) 615 final, Moladh le haghaidh Moladh ón gComhairle.

(4) Tá na moltaí ón gCoimisiún maidir le spriocanna náisiúnta a bhaint amach faoin Rialachán maidir le Comhroinnt Díchill ([7]) (ESR) bunaithe ar an dóchúlacht go n-urramóidh na Ballstáit spriocanna 2030, agus na rialacha maidir le húsáid solúbthachtaí faoin Rialachán maidir le Comhroinnt Díchill á gcur san áireamh.

(5) Is é is aidhm do na moltaí ón gCoimisiún maidir le Gabháil, Úsáid agus Stóráil Carbóin (GÚSC) forbhreathnú a fháil ar chur in úsáid na dteicneolaíochtaí sin atá beartaithe ar an leibhéal náisiúnta, lena n-áirítear faisnéis maidir leis na méideanna bliantúla CO_2 a bhfuil sé beartaithe a ghabháil faoi 2030, agus iad roinnte de réir foinse CO_2 a gabhadh agus a thagann ó shuiteálacha a chumhdaítear le Treoir 2003/87/CE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle ([8]) nó ó fhoinsí eile, amhail foinsí bithghineacha nó gabháil ón aer; maidir le bonneagar iompair CO_2 pleanáilte; agus maidir leis an toilleadh stórála intíre féideartha de CO_2 agus maidir le toirteanna insteallta de CO_2 atá beartaithe a bheith ar fáil in 2030.

(6) Leis na moltaí ón gCoimisiún maidir leis an bhfeidhmíocht faoi Rialachán (AE) 2018/841 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle ([9])(maidir le hÚsáid Talún, Athrú ar Úsáid Talún agus Foraoiseacht — 'Rialachán LULUCF') tugtar aghaidh ar sheachadadh an Bhallstáit maidir leis an ngealltanas faoi thoradh neodrach nó dearfach ag an mBallstát don tréimhse 2021-2025 (Tréimhse 1) agus a sprioc náisiúnta don tréimhse 2026-2030 (Tréimhse 2), agus na rialacha lena rialaítear úsáid solúbthachtaí mar a leagtar amach sa Rialachán sin á gcur san áireamh. Cuirtear san áireamh sna moltaí ón gCoimisiún freisin go ndéanfar aon fhuílleach astaíochtaí faoi Rialachán LULUCF a aistriú go huathoibríoch chuig an Rialachán maidir le Comhroinnt Díchill i dTréimhse 1.

(7) Chun go mbeifear in ann, leis an oiriúnú don athrú aeráide, tacú go cuí leis na cuspóirí maidir le fuinneamh agus maolú ar an athrú aeráide a bhaint amach, tá sé fíor-riachtanach na guaiseacha féideartha maidir leis an athrú aeráide a shainaithint agus anailís a dhéanamh ar leochaileachtaí agus rioscaí aeráide a d'fhéadfadh difear a dhéanamh do limistéir, pobail agus earnálacha ábhartha. Sna moltaí ón gCoimisiún maidir leis an oiriúnú, breithnítear a mhéid a chomhtháthaigh an Liotuáin ina PNFA nuashonraithe spriocanna oiriúnúcháin lena gcuirtear rioscaí aeráide san áireamh, ar rioscaí iad a d'fhéadfadh cosc a chur ar an Liotuáin cuspóirí agus spriocanna an Aontais Fuinnimh a bhaint amach. Gan beartais agus bearta oiriúnúcháin sonracha, iad pleanáilte agus curtha chun feidhme, tá baol ann nach mbainfear amach cuspóirí i ngnéithe an Aontais Fuinnimh. Ní mór aird ar leith a thabhairt ar bhainistiú uisce i ndálaí athraitheacha aeráide i ngeall ar an mbaol go gcuirfí isteach ar leictreachas toisc go mbíonn tionchar ag tuilte, teas agus triomach ar tháirgeadh fuinnimh.

(8) Na moltaí ón gCoimisiún i dtaca leis an uaillmhian maidir le fuinneamh in-athnuaite, tá siad bunaithe ar an bhfoirmle a leagtar amach in Iarscríbhinn II a ghabhann le Rialachán (AE) 2018/1999, atá bunaithe ar chritéir oibiachtúla; agus ar na príomhbheartais agus na príomhbhearta atá in easnamh ar dhréacht-PNFA nuashonraithe na Liotuáine chun é a chur ar a cumas don Liotuáin a rannchuidiú náisiúnta le sprioc cheangailteach an Aontais maidir leis an bhfuinneamh in-athnuaite de 42,5 % ar a laghad in 2030 a bhaint amach go tráthúil agus ar bhealach costéifeachtach, agus comhiarracht á déanamh chun é a mhéadú go 45 % de bhun Threoir (AE) 2018/2001 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle ([10]) a mhéid a bhaineann le fuinneamh ó fhoinsí in-athnuaite a chur chun cinn. Tá na moltaí ón gCoimisiún bunaithe freisin ar rannchuidiú na Liotuáine le

([7]) Rialachán (AE) 2018/842 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 30 Bealtaine 2018 maidir le laghduithe bliantúla ceangailteacha ar astaíochtaí gás ceaptha teasa ag na Ballstáit ó 2021 go 2030 lena rannchuidítear leis an ngníomhú ar son na haeráide agus chun gealltanais a tugadh faoi Chomhaontú Pháras a chomhlíonadh, agus lena leasaítear Rialachán (AE) Uimh. 525/2013 (IO L 156, 19.6.2018, lch. 26); arna leasú le Rialachán (AE) 2023/857 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhaile an 19 Aibreán 2023 lena leasaítear Rialachán (AE) 2018/842 maidir le laghduithe bliantúla ceangailteacha ar astaíochtaí gás ceaptha teasa ag na Ballstáit ó 2021 go dtí 2030 lena rannchuidítear leis an ngníomhú ar son na haeráide agus chun gealltanais a tugadh faoi Chomhaontú Pháras a chomhlíonadh, agus Rialachán (AE) 2018/1999 (IO L 111, 26.4.2023, lch. 1).

([8]) Treoir 2003/87/CE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 13 Deireadh Fómhair 2003 lena mbunaítear scéim i ndáil le trádáil ar lamháltais i gcomhair astaíochtaí gás ceaptha teasa laistigh den Chomhphobal agus lena leasaítear Treoir 96/61/CE ón gComhairle (IO L 275, 25.10.2003, lch. 32).

([9]) Rialachán (AE) 2018/841 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 30 Bealtaine 2018 maidir le hastaíochtaí agus aistrithe gás ceaptha teasa ó úsáid talún, athrú ar úsáid talún agus foraoiseacht a chur san áireamh i gcreat 2030 don aeráid agus don fhuinneamh, agus lena leasaítear Rialachán (AE) Uimh. 525/2013 agus Cinneadh Uimh. 529/2013/AE (IO L 156, 19.6.2018, lch. 1), arna leasú le Rialachán (AE) 2023/839 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 19 Aibreán 2023 lena leasaítear Rialachán (AE) 2018/841 a mhéid a bhaineann leis an raon feidhme, leis na rialacha tuairiscithe agus comhlíontachta a shimpliú, agus lena leagtar amach spriocanna na mBallstát le haghaidh 2030, agus Rialachán (AE) 2018/1999 a mhéid a bhaineann le feabhas a chur ar an bhfaireachán, an tuairisciú, an rianú ar dhul chun cinn agus ar an athbhreithniú (IO L 107, 21.4.2023, lch. 1).

([10]) Treoir (AE) 2018/2001 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 11 Nollaig 2018 maidir le húsáid fuinnimh ó fhoinsí inathnuaite a chur chun cinn (IO L 328, 21.12.2018, lch. 82), arna leasú le Treoir (AE) 2023/2413 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 18 Deireadh Fómhair 2023 lena leasaítear Treoir (AE) 2018/2001, Rialachán (AE) 2018/1999 agus Treoir 98/70/CE a mhéid a bhaineann le fuinneamh ó fhoinsí in-athnuaite a chur chun cinn, agus lena n-aisghairtear Treoir (AE) 2015/652 ón gComhairle (IO L, 2023/2413, 31.10.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2023/2413/oj).

spriocanna sonracha Airteagal 15a, Airteagal 22a agus Airteagail 23, 24 agus 25 den Treoir sin agus ar na beartais agus na bearta gaolmhara chun í a thrasuí go tapa agus chun í a chur chun feidhme. Léirítear leis na moltaí a thábhachtaí atá sé pleanáil chuimsitheach fhadtéarmach a fhorbairt chun fuinneamh in-athnuaite, agus go háirithe an ghaoth a chur in úsáid, chun infheictheacht a mhéadú don tionscal monaraíochta Eorpach agus d'oibreoirí eangaí i gcomhréir leis an bPacáiste Eorpach um Chumhacht Ghaoithe ([11]).

(9) Na moltaí ón gCoimisiún maidir leis an rannchuidiú náisiúnta le héifeachtúlacht fuinnimh, tá siad bunaithe ar Airteagal 4 de Threoir (AE) 2023/1791 maidir le héifeachtúlacht fuinnimh ([12]); agus ar an bhfoirmle in Iarscríbhinn I a ghabhann leis an Treoir sin, agus ar na beartais agus na bearta gaolmhara chun í a chur chun feidhme.

(10) Sna moltaí ón gCoimisiún, tugtar aird ar leith ar na spriocanna, na cuspóirí agus na rannchuidithe agus ar na beartais agus na bearta gaolmhara chun plean REPowerEU a bhaint amach chun deireadh tapa a chur leis an spleáchas ar bhreoslaí iontaise na Rúise.Cuirtear san áireamh iontu na ceachtanna a foghlaimíodh ó chur chun feidhme an Phacáiste 'Coigil gás le haghaidh geimhreadh sábháilte' ([13]). Is léiriú iad na moltaí sin ar an ngá atá leis an gcóras fuinnimh a dhéanamh níos athléimní i bhfianaise na n-oibleagáidí a eascraíonn as Rialachán (AE) 2019/941 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle maidir le riosca-ullmhacht in earnáil an leictreachais ([14]) agus as Rialachán (AE) 2017/1938 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle ([15]) maidir le slándáil an tsoláthair gáis, agus i gcomhréir leis an Moladh ón gCoimisiún maidir le stóráil fuinnimh ([16]).

(11) Cuirtear san áireamh sna moltaí ón gCoimisiún an gá atá le dlús a chur le comhtháthú an mhargaidh inmheánaigh fuinnimh chun ról na solúbthachta a neartú agus chun ídítheoirí a chumhachtú agus a chosaint. Leis na moltaí ón gCoimisiún, breithnítear freisin a thábhachtaí atá sé measúnú a dhéanamh ar an líon teaghlach atá faoi bhochtaineacht fuinnimh i gcomhréir le ceanglais Airteagal 3 de Rialachán (AE) 2018/1999, agus le Moladh (AE) 2023/2407 ón gCoimisiún ([17]).

(12) Léirítear leis na moltaí ón gCoimisiún a thábhachtaí atá sé infheistíochtaí leordhóthanacha a áirithiú i dtaighde agus nuálaíocht fuinnimh ghlain chun borradh a chur faoina n-acmhainneachtaí forbartha agus monaraíochta, lena n-áirítear beartais agus bearta iomchuí do thionscail atá dian ar fhuinneamh agus do ghnólachtaí eile; agus an gá atá le lucht saothair a uas-sciliú le haghaidh tionscal glan-nialasach chun geilleagar láidir, iomaíoch agus glan a chomhdhlúthú laistigh den Aontas.

(13) Cuireann na moltaí ón gCoimisiún leis na gealltanais a tugadh faoi Chomhaontú Pháras chun úsáid breoslaí iontaise a laghdú de réir a chéile, agus leis an tábhacht a bhaineann le deireadh a chur de réir a chéile le fóirdheontais breosla iontaise.

(14) Leanann na moltaí ón gCoimisiún maidir le riachtanais infheistíochta a mheasúnú i dtaobh cé acu a sholáthraítear nó nach soláthraítear forbhreathnú ginearálta leis an dréachtphlean nuashonraithe ar na riachtanais infheistíochta chun na cuspóirí, na spriocanna agus na rannchuidithe a bhaint amach le haghaidh gach gné den Aontas Fuinnimh; cé acu a léirítear nó nach léirítear ann na foinsí maoiniúcháin, agus idirdhealú á dhéanamh idir foinsí príobháideacha agus poiblí; leagtar amach ann infheistíochtaí atá comhsheasmhach le Plean Téarnaimh agus Athléimneachta na Liotuáine, Plean Críochach um Aistriú Cóir na Liotuáine agus moltaí tírshonracha 2022-2023 arna n-eisiúint faoin Seimeastar Eorpach; agus áirítear leis measúnú maicreacnamaíoch láidir ar bheartais agus ar bhearta atá beartaithe. Ba cheart do PNFA trédhearcacht agus intuarthacht beartas agus beart náisiúnta a áirithiú, chun tacú le deimhneacht infheistíochta.

([11]) Teachtaireacht maidir leis an bPlean Gníomhaíochta Eorpach um Chumhacht Ghaoithe COM (2023) 669 final, 24.10.2023 agus Teachtaireacht maidir le huaillmhian an Aontais a bhaint amach maidir le fuinneamh in-athnuaite amach ón gcósta, COM (2023) 668 final.

([12]) Treoir (AE) 2023/1791 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 13 Meán Fómhair 2023 maidir le héifeachtúlacht fuinnimh agus lena leasaítear Rialachán (AE) 2023/955 (IO L 231, 20.9.2023, lch. 1).

([13]) Teachtaireacht ón gCoimisiún chuig Parlaimint na hEorpa, chuig an gComhairle, chuig Coiste Eacnamaíoch agus Sóisialta na hEorpa, 'Coigil gás le haghaidh geimhreadh sábháilte', COM/2022/360 final.

([14]) Rialachán (AE) 2019/941 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 5 Meitheamh 2019 maidir le riosca-ullmhacht in earnáil an leictreachais agus lena n-aisghairtear Treoir 2005/89/CE (IO L 158, 14.6.2019, lch. 1).

([15]) Rialachán (AE) 2017/1938 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 25 Deireadh Fómhair 2017 maidir le bearta chun slándáil an tsoláthair gáis a choimirciú agus lena n-aisghairtear Rialachán (AE) Uimh. 994/2010 (IO L 280, 28.10.2017, lch. 1).

([16]) Moladh ón gCoimisiún an 14 Márta 2023 maidir le Stóráil Fuinnimh — Bonn a chur faoi chóras Fuinnimh an Aontais atá dícharbónaithe agus slán (IO C 103, 20.3.2023, lch. 1).

([17]) Moladh (AE) 2023/2407 ón gCoimisiún an 20 Deireadh Fómhair 2023 maidir le bochtaineacht fuinnimh (IO L, 2023/2407, 23.10.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2023/2407/oj).

(15) Léirítear leis na moltaí ón gCoimisiún an ríthábhacht a bhaineann le comhairliúchán réigiúnach leathan, agus le comhairliúchán luath agus cuimsitheach maidir leis an bplean a áirithiú, lena n-áirítear rannpháirtíocht éifeachtach an phobail le faisnéis agus tráthchlár leordhóthanach, i gcomhréir le Coinbhinsiún Aarhus ([18]).

(16) Léirítear leis na moltaí ón gCoimisiún maidir leis an aistriú cóir an measúnú ar cé acu a shainaithnítear nó nach sainaithnítear go domhain i bplean na Liotuáine tionchair ábhartha shóisialta, fostaíochta agus scileanna an aistrithe aeráide agus fuinnimh agus cé acu a leagtar amach nó nach leagtar amach ann beartais agus bearta leordhóthanacha a ghabhann leis chun aistriú cóir a chur chun cinn, agus rannchuidítear an tráth céanna le cearta an duine agus comhionannas inscne araon a chur chun cinn.

(17) Tá an measúnú ar dhréacht-PNFA nuashonraithe na Liotuáine ina bhonn taca leis na moltaí ón gCoimisiún di ([19]), a fhoilsítear in éineacht leis an Moladh seo.

(18) Ba cheart don Liotuáin aird chuí a thabhairt ar na moltaí seo agus a PNFA comhtháite nuashonraithe críochnaitheach á fhorbairt aici lena chur isteach faoin 30 Meitheamh 2024.

Moltaí maidir le comhsheasmhacht le cuspóir aeráidneodrachta an Aontais agus maidir le dul chun cinn i dtaca leis an oiriúnú a áirithiú

(19) De bhun Rialachán (AE) 2021/1119 (an Dlí Aeráide Eorpach), ceanglaítear ar an gCoimisiún measúnú a dhéanamh ar chomhsheasmhacht na mbeart náisiúnta le cuspóir na haeráidneodrachta agus le dul chun cinn maidir leis an oiriúnú a áirithiú. Rinne an Coimisiún measúnú ar chomhsheasmhacht bhearta na Liotuáine leis na cuspóirí sin ([20]). Tá na moltaí thíos bunaithe ar an measúnú sin. Ba cheart don Liotuáin aird chuí a thabhairt ar na moltaí seo agus obair leantach a dhéanamh orthu i gcomhréir leis an Dlí Aeráide Eorpach.

(20) Is féidir ionstraimí cistiúcháin éagsúla de chuid an Aontais a shlógadh chun an t-oiriúnú a chistiú. Ba cheart breithnithe a bhaineann le hathléimneacht in aghaidh an athraithe aeráide a chur ar thús cadhnaíochta nuair a dhearann na Ballstáit a bplean náisiúnta faoi chistí ábhartha an Aontais. Níor cheart díobháil a dhéanamh don oiriúnú le haon chuid den chaiteachas: is é sin, leochaileachtaí a mhéadú do na tairbhithe nó do dhaoine eile.

(21) Tá inniúlachtaí ar an leibhéal áitiúil ar féidir leo tionchar níos leithne a imirt ar athléimneacht aeráide. Tá tábhacht nach beag ag baint le beartais fhonáisiúnta um oiriúnú a ullmhú agus a chur chun feidhme.

(22) Cuireann réitigh dhúlrabhunaithe roghanna oiriúnúcháin agus maolúcháin atá éifeachtúil agus costéifeachtach ar fáil, má dhéantar a n-úsáid a dhreasú trí chreataí, beartais agus cistiú straitéiseach. Is féidir iad a chur chun feidhme go neamhspleách nó iad a chomhtháthú i mbearta oiriúnúcháin agus maolúcháin eile, in éineacht le réitigh atá bunaithe níos mó ar an teicneolaíocht nó ar bhonneagar. Le cur chun feidhme ní mór castacht na n-éiceachóras agus éifeachtaí réamh-mheasta an athraithe aeráide, an comhthéacs áitiúil, leasanna agus luachanna nasctha a chur san áireamh, chomh maith le dálaí socheacnamaíocha.

AG MOLADH LEIS SEO GO nDÉANFAIDH AN LIOTUÁIN GNÍOMHAÍOCHT CHUN AN MÉID SEO A LEANAS A DHÉANAMH:

MAIDIR LEIS AN DRÉACHTPHLEAN NÁISIÚNTA FUINNIMH AGUS AERÁIDE NUASHONRAITHE FAOI RIALACHÁN (AE) 2018/1999

1. Beartais agus bearta breise costéifeachtúla a leagan amach chun an bhearna de 0,1 pointe céatadáin a líonadh chun an sprioc náisiúnta maidir le gás ceaptha teasa de -21 % a bhaint amach in 2030 i gcomparáid le leibhéil 2005 faoin Rialachán maidir le Comhroinnt Díchill agus, más gá, a shonrú conas a úsáidfear na solúbthachtaí atá ar fáil faoin Rialachán maidir le Comhroinnt Díchill chun comhlíontacht a áirithiú. An fhaisnéis faoi na beartais agus na bearta a chomhlánú, lena mínítear go soiléir a raon feidhme, a n-amlíne agus, i gcás inar féidir, an tionchar laghdaithe gás ceaptha teasa a mheastar a bheidh acu, lena n-áirítear an méid sin i gcás bearta i gcláir chistiúcháin an Aontais amhail an comhbheartas talmhaíochta.

([18]) Coinbhinsiún maidir le rochtain ar fhaisnéis, Rannpháirtíocht Phoiblí i gCinnteoireacht agus Rochtain ar Cheartas i gCúrsaí Comhshaoil an 25 Meitheamh 1998 ('coinbhinsiún Aarhus').

([19]) SWD(2023) 918.

([20]) Tuarascáil AE 2023 ar Dhul Chun Cinn maidir le Gníomhú ar son na hAeráide, COM(2023) 653 final, agus Doiciméad Inmheánach Oibre de chuid an Choimisiúin dar teideal Measúnú ar dhul chun cinn maidir le hoiriúnú don athrú aeráide sna Ballstáit aonair i gcomhréir leis an Dlí Aeráide Eorpach, SWD(2023) 932.

2. Méid na n-astaíochtaí CO_2 a shainaithint a d'fhéadfaí a ghabháil gach bliain faoi 2030, lena n-áirítear an fhoinse. Sonraí a sholáthar ar conas a iomprófar an CO_2 arna ghabháil. An toilleadh stórála CO_2 foriomlán agus na toirteanna insteallta a bheidh ar fáil faoi 2030 a shainaithint.

3. Bearta breise san earnáil LULUCF a chur san áireamh lena sonraítear a n-uainiú agus a raon feidhme agus lena ndéantar cainníochtú ar na tionchair a mheastar a bheidh acu chun a áirithiú go mbeidh aistrithe gás ceaptha teasa ailínithe go héifeachtach le sprioc ghlanaistrithe 2030 an Aontais de -310 $MtCO_2eq$ agus leis an nglansprioc aistrithe thírshonrach de -661 $ktCO_2eq$ a shainítear i Rialachán (AE) 2018/841. Faisnéis shoiléir a sholáthar ar conas a úsáidtear cistí poiblí (idir chistí an Aontais, lena n-áirítear an comhbheartas talmhaíochta, agus Státchabhair) agus maoiniú príobháideach trí scéimeanna feirmeoireachta carbóin go comhsheasmhach agus go héifeachtach chun an sprioc ghlanaistrithe náisiúnta a bhaint amach. Faisnéis a sholáthar maidir leis an stádas agus an dul chun cinn atá le déanamh chun feabhsuithe ar leibhéil níos airde/tacair sonraí atá follasach ó thaobh na geografaíochta de a áirithiú le haghaidh faireacháin, tuairiscithe agus fíoraithe, i gcomhréir le Cuid 3 d'Iarscríbhinn V a ghabhann le Rialachán (AE) 2018/1999.

4. Anailís bhreise a sholáthar ar na leochaileachtaí agus na rioscaí ábhartha aeráide maidir leis na cuspóirí, na spriocanna agus na rannchuidithe náisiúnta a bhaint amach agus maidir leis na beartais agus na bearta i ngnéithe éagsúla an Aontais Fuinnimh. An nasc le cuspóirí agus beartais shonracha an Aontais Fuinnimh a leagan amach agus a chainníochtú ar bhealach níos fearr, ar cuspóirí agus beartais iad ar cheart tacú leo le beartais agus bearta oiriúnúcháin. Beartais agus bearta oiriúnúcháin breise a leagan amach ar bhealach atá mionsonraithe go leor chun tacú leis an Liotuáin a cuspóirí, spriocanna agus rannchuidithe náisiúnta faoin Aontas Fuinnimh a bhaint amach.

5. Conairí measta agus plean fadtéarmach a sholáthar chun teicneolaíochtaí fuinnimh in-athnuaite a chur in úsáid sna 10 mbliana amach romhainn, agus tuar ann go 2040. Sprioc tháscach le haghaidh teicneolaíochtaí nuálacha fuinnimh in-athnuaite faoi 2030 a áireamh i gcomhréir le Treoir (AE) 2018/2001 arna leasú. Spriocanna sonracha a chur san áireamh chun rannchuidiú le fospriocanna táscacha i bhfoirgnimh agus sa tionsclaíocht le haghaidh 2030. A dheimhniú gurb éard atá sna réamh-mheastacháin a chuimsítear sa phlean an sprioc cheangailteach maidir le téamh agus fuarú le haghaidh na dtréimhsí 2021-2025 agus 2026-2030. A shonrú cén sprioc a bhfuil rún ag an Liotuáin í a bhaint amach san earnáil iompair tríd an oibleagáid ar sholáthróirí, lena n-áirítear an méid sin a dhéanamh trí fhosprioc maidir le bithbhreoslaí forbartha agus breoslaí in-athnuaite de thionscnamh neamh-bhitheolaíoch, agus é á áirithiú an tráth céanna go gcloífear le híosleibhéal na mbreoslaí in-athnuaite de thionscnamh neamh-bhitheolaíoch in 2030. An leibhéal ceangailteach le haghaidh breoslaí in-athnuaite de thionscnamh neamh-bhitheolaíoch in earnáil na tionsclaíochta in 2030 a dheimhniú.

6. Beartais agus bearta mionsonraithe agus cainníochtaithe a áireamh ar bhealach a chuirfidh ar a cumas di a rannchuidiú náisiúnta le sprioc cheangailteach an Aontais maidir leis an bhfuinneamh in-athnuaite de 42,5 % ar a laghad in 2030 a bhaint amach go tráthúil agus ar bhealach costéifeachtach, agus comhiarracht á déanamh chun í a mhéadú go 45 %. Tuairisc a thabhairt go háirithe ar mhionsonraí na dteicneolaíochtaí fuinnimh in-athnuaite a bhfuil sé beartaithe aige 'dlúslimistéir in-athnuaiteán' a ainmniú ina leith le nósanna imeachta níos tapúla agus níos simplí. Tuairisc a thabhairt ar bhearta breise chun an creat cumasúcháin a áirithiú lena gcuirfear leis an gcomhtháthú idir líonraí leictreachais, téimh agus fuaraithe. Tuairisc a thabhairt ar conas a chumhdófar dearadh na hoibleagáide ar sholáthróirí breosla san earnáil iompair agus bearta inchomparáide a áireamh chun hidrigin a chur chun cinn sa tionsclaíocht, agus an tAontas a ullmhú don trádáil hidrigine in-athnuaite.

7. Réamh-mheastacháin ar éileamh agus soláthar bithfhuinnimh in aghaidh na hearnála a áireamh agus sonraí a sholáthar maidir le hallmhairí agus foinse na bithmhaise foraoise a úsáidtear le haghaidh fuinnimh. Measúnú ar sholáthar intíre bithmhaise foraoise chun críoch fuinnimh sa tréimhse 2021-2030 a áireamh i gcomhréir le critéir inbhuanaitheachta neartaithe Airteagal 29 de Threoir (AE) 2018/2001 arna leasú, agus measúnú ar a chomhoiriúnaí atá úsáid réamh-mheasta bithmhaise foraoise le haghaidh táirgeadh fuinnimh le hoibleagáidí na Liotuáine faoi Rialachán athbhreithnithe LULUCF, go háirithe le haghaidh na tréimhse 2026-2030, mar aon le bearta agus beartais náisiúnta chun an chomhoiriúnacht sin a áirithiú. Bearta breise a áireamh chun táirgeadh inbhuanaithe bithmheatáin a chur chun cinn, i bhfianaise acmhainneacht agus táirgeadh inbhuanaithe bithgháis/bithmheatáin na Liotuáine, na próifíle maidir le hídiú gáis nádúrtha agus an bhonneagair atá ann cheana, na húsáide díleáiteáin agus feidhmeanna bithghineacha CO_2.

8. Amlíne ionchais a sholáthar a mhéid is féidir maidir leis na céimeanna as a dtiocfaidh glacadh beartas agus beart reachtach agus neamhreachtach arb é is aidhm dóibh forálacha Threoir (AE) 2018/2001 arna leasú a thrasuí agus a chur chun feidhme, go háirithe maidir leis na bearta a luaitear sna pointí roimhe seo.

9. Beartais agus bearta iomlána a leagan amach chun na rannchuidithe náisiúnta maidir le héifeachtúlacht fuinnimh a bhaint amach agus go háirithe sonraí maidir le ról an Chiste Náisiúnta Éifeachtúlachta Fuinnimh, mar a shainítear in Airteagal 30 de Threoir (AE) 2023/1791, maidir le cuidiú chun rannchuidithe náisiúnta éifeachtúlachta fuinnimh le sprioc an Aontais a sheachadadh, lena n-áirítear úsáid ionstraimí airgeadais laistigh den chiste.

10. Leibhéal uaillmhéine nuashonraithe a áireamh chun stoc náisiúnta foirgneamh atá an-fhuinneamhéifeachtúil agus dícharbónaithe a áirithiú agus chun foirgnimh atá ann cheana a chlaochlú ina bhfoirgnimh astaíochtaí nialasacha faoi 2050, lena n-áirítear garspriocanna idirmheánacha do 2030 agus 2040, agus comparáid leis an straitéis athchóirithe fhadtéarmach is déanaí. Comhsheasmhacht a áirithiú maidir leis an méadú a mheastar a thiocfaidh ar ídiú fuinnimh críochnaitheach teaghlach agus ar na measteacháin ar choigiltí fuinnimh d'fhoirgnimh sa phlean.

11. Athléimneacht an chórais fuinnimh a neartú, go háirithe trí chuspóir a leagan síos maidir le stóráil fuinnimh a chur in úsáid. Míniú breise a thabhairt ar an gcaoi a bhfuil sé beartaithe ag an Liotuáin leanúint de laghdú ar an éileamh ar ghás a spreagadh i dtreo 2030. Measúnú a dhéanamh ar a leordhóthanaí atá an bonneagar ola (scaglann, stoic ola) leis an laghdú lena bhfuil coinne ar an éileamh ar ola agus leis an aistriú chuig roghanna malartacha ísealcharbóin.

12. Cuspóirí agus spriocanna soiléire a chur chun cinn maidir leis an bhfreagairt ar éileamh chun solúbthacht an chórais a fheabhsú i bhfianaise measúnú ar na riachtanais solúbthachta. Tuairisc a thabhairt ar bhearta sonracha chun comhtháthú an chórais fuinnimh a éascú i dtaca le hAirteagal 20a de Threoir (AE) 2018/2001 arna leasú le Treoir (AE) 2023/2413. A shonrú conas a fhorbróidh an Liotuáin margaí miondíola níos iomaíche agus an leibhéal cumhachtaithe ídítheoirí sa mhargadh miondíola a mhéadú.

13. An measúnú ar an staid maidir leis an mbochtaineacht fuinnimh agus na spriocanna chun an bhochtaineacht fuinnimh a laghdú a nuashonrú mar a cheanglaítear le Rialachán (AE) 2018/1999, agus Moladh (AE) 2023/2407 á chur san áireamh.

14. Cuspóirí náisiúnta maidir le taighde, nuálaíocht agus iomaíochas a shoiléiriú a thuilleadh chun teicneolaíochtaí glana a chur in úsáid, bealach a bhunú do 2030 agus 2050 d'fhonn tacú le dícharbónú na tionsclaíochta agus gnólachtaí a aistriú i dtreo geilleagar glan-nialasach ciorclach. Beartais agus bearta a chur chun cinn chun forbairt tionscadal glan-nialasach a chur chun cinn, lena n-áirítear iad siúd atá ábhartha do na tionscail atá dian ar fhuinneamh. Tuairisc a thabhairt ar chreat rialála intuartha agus simplithe le haghaidh nósanna imeachta ceadaithe agus ar an gcaoi a ndéanfar rochtain ar chistiú náisiúnta a shimpliú i gcás inar gá. Beartais agus bearta mionsonraithe a sholáthar maidir le forbairt scileanna a bhaineann le fuinneamh glan, agus trádáil oscailte a éascú le haghaidh slabhraí soláthair athléimneacha agus inbhuanaithe de phríomh-chomhpháirteanna agus de threalamh glan-nialasacha.

15. Na hathchóirithe agus na bearta a shonrú chun na hinfheistíochtaí príobháideacha a bhfuil gá leo a shlógadh ar mhaithe leis na spriocanna fuinnimh agus aeráide a bhaint amach. An anailís ar na riachtanais infheistíochta a fheabhsú agus a leathnú chun forbhreathnú cuimsitheach agus comhsheasmhach a sholáthar ar na riachtanais infheistíochta poiblí agus príobháidí go comhiomlán agus de réir earnála. Cur chuige uile-gheilleagair ó bharr anuas a chomhlánú le measúnú ó bhun aníos a bhaineann go sonrach le tionscadal. Miondealú ar na riachtanais infheistíochta iomlána a áireamh maille le faisnéis bhreise maidir leis na foinsí cistiúcháin náisiúnta, réigiúnacha agus Aontais chomh maith leis na foinsí airgeadais príobháideacha atá le slógadh. Tuairisc ghearr a chur isteach ar an gcineál scéime tacaíochta airgeadais a roghnaíodh chun na beartais agus na bearta a chur chun feidhme, a mhaoinítear tríd an mbuiséad poiblí, agus úsáid a bhaint as ionstraimí airgeadais cumaiscthe a bhaineann úsáid as deontais, iasachtaí, cúnamh teicniúil agus ráthaíochtaí poiblí, lena n-áirítear ról na mbanc náisiúnta le haghaidh spreagadh sna scéimeanna ar leith agus/nó conas a shlógtar maoiniú príobháideach. Giniúint chostéifeachtach na n-aistrithe chuig Ballstáit eile faoin Rialachán maidir le Comhroinnt Díchill a mheas mar fhoinse chistiúcháin. Measúnú láidir a sholáthar ar thionchar maicreacnamaíoch na mbeartas agus na mbeart atá beartaithe.

16. Leagtar amach an chaoi a bhfuil na beartais agus na bearta a áirítear sa phlean nuashonraithe comhsheasmhach le Plean Náisiúnta Téarnaimh agus Athléimneachta na Liotuáine agus leis an gcaibidil REPowerEU.

17. Míniú níos mionsonraithe a thabhairt ar conas agus cathain atá sé beartaithe ag an Liotuáin deireadh a chur de réir a chéile le fóirdheontais breosla iontaise.

18. Faisnéis níos mionsonraithe a sholáthar maidir le hiarmhairtí sóisialta, fostaíochta agus scileanna, nó aon tionchar dáileacháin eile, a bhaineann leis an aistriú aeráide agus fuinnimh, agus maidir leis na cuspóirí, na beartais agus na bearta atá beartaithe chun tacú le haistriú cóir. An cineál tacaíochta, tionchar na dtionscnamh, na spriocghrúpaí agus na hacmhainní a tiomnaíodh a shonrú, ag cur san áireamh an Moladh ón gComhairle maidir le haistriú cóir i dtreo na haeráidneodrachta a áirithiú ([21]). Níos mó eilimintí a áireamh, a mhéid is féidir, chun bonn anailíseach leordhóthanach a sholáthar chun Plean Aeráide Sóisialta a bheidh ann amach anseo a ullmhú, i gcomhréir le Rialachán (AE) 2023/955 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle ([22]), lena n-áirítear táscairí maidir le conas measúnú a dhéanamh ar na dúshláin agus ar na tionchair shóisialta ar na daoine is leochailí sa chóras trádála astaíochtaí le haghaidh dóchán breosla in earnáil na bhfoirgneamh, earnáil an iompair de bhóthar agus earnálacha breise, agus chun tairbhithe féideartha agus creat beartais ábhartha a shainaithint. Míniú a thabhairt ar an gcaoi a rannchuideoidh an creat beartais a shainaithnítear sa PNFA le Plean Aeráide Sóisialta na Liotuáine a ullmhú agus ar an gcaoi a n-áiritheofar an chomhsheasmhacht idir an dá phlean.

19. Cur leis an gcomhar réigiúnach, atá go maith cheana féin, leis na Ballstáit chomharsanachta laistigh de limistéar Mhuir Bhailt agus laistigh den Ghrúpa Ardleibhéil um an bPlean Idirnaisc don Mhargadh Fuinnimh Baltach, lena n-áirítear é sin a dhéanamh maidir le foinsí in-athnuaite, éifeachtúlacht fuinnimh agus an margadh inmheánach, agus dúshláin choiteanna agus cuspóirí comhroinnte á gcur san áireamh. Leanúint d'iarrachtaí chun na socraithe dlúthpháirtíochta déthaobhacha is gá atá fágtha a shíniú ar mhaithe le slándáil an tsoláthair gáis lena comharsana (an Pholainn).

MAIDIR LE COMHSHEASMHACHT NA mBEART NÁISIÚNTA LE CUSPÓIR NA hAERÁIDNEODRACHTA AGUS LE DUL CHUN CINN MAIDIR LEIS AN OIRIÚNÚ A ÁIRITHIÚ FAOI RIALACHÁN (AE) 2021/1119

1. Breithnithe maidir le hathléimneacht in aghaidh an athraithe aeráide a chur chun tosaigh maidir le húsáid na tacaíochta ó chláir chistiúcháin an Aontais, amhail an comhbheartas talmhaíochta, cistiú an bheartais comhtháthaithe agus cistí ábhartha eile an Aontais. Ba cheart cistí an Aontais a chaitheamh sa chaoi go méadóidh siad athléimneacht in aghaidh an athraithe aeráide agus nach méadóidh siad leochaileachtaí (i.e., gan dochar mór a dhéanamh don oiriúnú).

2. Sásraí a bhunú chun a áirithiú go n-ullmhófar beartais fhonáisiúnta, agus go ndéanfar iad a athbhreithniú agus a thabhairt cothrom le dáta go rialta.

3. Réitigh dhúlrabhunaithe agus oiriúnú atá bunaithe ar éiceachórais a chur chun cinn i straitéisí, i mbeartais agus i bpleananna náisiúnta agus infheistíochtaí a sholáthar lena gcur in úsáid.

Arna dhéanamh sa Bhruiséil, an 18 Nollaig 2023.

Thar ceann an Choimisiúin
Kadri SIMSON
Comhalta den Choimisiún

([21]) Moladh ón gComhairle an 16 Meitheamh 2022 maidir le haistriú cóir i dtreo na haeráidneodrachta a áirithiú, (IO C 243, 27.6.2022, lch. 35).

([22]) Rialachán (AE) 2023/955 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 10 Bealtaine 2023 lena mbunaítear Ciste Aeráide Sóisialta agus lena leasaítear Rialachán (AE) 2021/1060 (IO L 130, 16.5.2023, lch. 1).